

Oponentský posudek habilitační práce

Fakulta sociálních věd Univerzity Karlovy, obor Politologie

Název práce: Úřednické kabinetny v Evropě

Autor: PhDr. Miloš Brunclík, Ph.D.

Oponent: doc. PhDr. Ladislav Cabada, Ph.D.

Problematika nepolitických či polopolitických vlád, tedy obecně vlád, jež nenaplní ideální typ vlády složené z členů politických stran či hnutí, se v posledních desetiletích stala jedním z významných témat veřejné debaty a sociálně-vědního výzkumu. Přirozeně, v českém prostředí vnímáme otázku nepolitických vlád zejména prizmatem relativně častého vzniku takových vlád v polistopadové periodě (vlády premiérů Josefa Tošovského, Jana Fischera a Jiřího Rusnoka) a také s ohledem na v postkomunistické periodě konečně zahájenou odbornou analýzu existence podobných vládních konstelací v období tzv. První československé republiky (vlády Jana Černého, Edvarda Beneše či Jana Syrového). V politické vědě přispěl k výrazné dynamizaci odborné analýzy a diskuse o zmíněném fenoménu primárně způsobem vzniku vlády Jiřího Rusnoka, jež jako historicky první byla zformována fakticky bez jakéhokoli podílu parlamentních stran na jejím vzniku a – což bylo ještě razantnější změnou v existujícím úzu – složení.

Jedním z klíčových autorů, kteří se v odborné debatě o charakteru českého politického systému a otázkách spojených s dílčími charakteristikami v české politologii jasně a intenzívně vyprofilovali, je doktor Miloš Brunclík. Pokud nahlédneme do jeho publikační činnosti v posledních přibližně pěti letech, pozorujeme intenzívně výzkumnou práci na naznačených tématech, z níž jasně vystupují dvě velká výzkumná témata – parlamentarismus vs. (semi-)prezidencialismus, resp. problematika vzniku, existence a působení nepolitických vlád. Je proto velmi potěšující, že svůj dlouhodobý a intenzívní zájem o druhé zmíněné téma habilitant přetavil do podoby předkládaného habilitačního spisu, jenž má charakter odborné monografie.

Svou práci rozdělil Miloš Brunclík do tří přibližně stejně dlouhých částí, jež v souhrnu tvoří velmi koherentní celek. V první části autor představuje metodologická a teoretická východiska svého výzkumu. Dominantní roli přitom v první části sehrává operacionalizace pojmů, kdy se autor s využitím soudobých odborných prací

věnovaných otázce nepolitických vlád jednak pokouší nastínit a odborně reflektovat poměrně konfušní pojmosloví (nepolitické, úřednické, technické, prozatímní/přechodné, odborné a další typy vlád), nabídnout vlastní definici úřednických vlád a také typologii. Soustředí se nejen na vlády jako celky, ale také na osoby jejich předsedů a rovněž na z jeho pohledu klíčovou otázku důvodů, resp. okolností vzniku úřednických vlád. Tato část je dle mého soudu zpracována mimořádně pečlivě, s výbornou znalostí soudobé politologické produkce k tématu a současně s velkou citlivostí k mnohdy velmi drobným nuancím mezi přístupy a definicemi.

Vlastní definici úřednických vlád následně autor ve druhé části aplikuje na širokém vzorku evropských vlád, jež naplňují klíčová kritéria pro označení za úřednické. Pro analýzu zvolil Miloš Brunclík celkem sedm klíčových otázek, resp. charakteristik. Jeho práce tak naplňuje všechny znaky kvalitních rozsáhlých komparativních analytických studií, jejichž největší předností je relativně spolehlivá argumentace závěrů ve vazbě na četnost případů. Validita výstupů je přitom zajištěna i využitím širokého kontrolního vzorku „neúřednických“ vlád, tak aby autor mohl spolehlivě odlišit případy vymykající se jasnému ztotožnění s jedním ze dvou ideálních typů – úřednickými, resp. politickými vládami.

Práce, jež by provedením analýzy ve druhé části mohla být téměř uzavřena, nicméně graduje až v části třetí, v níž se autor věnuje obecnějším otázkám vlivu vzniku a existence úřednických vlád na kvalitu a stabilitu demokracie. Autor nenachází jasný korelační vztah mezi (ne)kvalitou či (ne)stabilitou demokracie a (čtenějším) výskytem úřednických vlád, na druhé straně jasně argumentuje, že výskyt takových vlád pouze v tzv. nových demokraciích středovýchodní Evropy a vedle nich v mediteránních zemích Itálii a Řecku bezpochyby může být zapříčiněn určitými specifiky v konstelaci a vnitřním charakteru politických institucí těchto států, v politické kultuře obyvatel a/nebo elit a dalších specifických faktorech. Autor nenabízí jednoduché a jednodimenzionální vysvětlení, v závěru jen naznačuje určitou souvislost mezi vznikem úřednických vlád a vyšší mírou korupce, vyšší nedůvěrou v politické instituce a také v evropském měřítku spíše podprůměrnou ekonomickou výkonností. Sám nicméně zdůrazňuje, že ve většině zkoumaných zemí jsou úřednické kabinety spíše dočasným vybočením z práce politických vlád a také proto je nutné každý takový případ analyzovat odděleně. K takové pro futuro analýze poskytl Miloš Brunclík ve své habilitační práci velmi dobrý a replikovatelný analytický návod.

Evaluaci obsahové části práce bych rád zakončil velmi pozitivním oceněním dvou dalších aspektů, a to přílohou, v níž autor přehledně shrnuje analyzované vlády, a

zejména seznamu využitých zdrojů. Ten je bohatý, relevantní, plně internacionální a citlivě propojující práce „klasické“ a zejména časopisecké studie současné. Mám-li se vyjádřit k formální stránce práce, pak text je napsán velmi kultivovaným a současně čtivým jazykem.

Pokud mohu k rozpravě nad prací nabídnout několik otázek, pak:

1. V habilitačním spise opakovaně nacházíme sdělení, že jedním z faktorů zvyšujících četnost výskytu úřednických vlád je ekonomická krize, ať již globální/kontinentální či uvnitř jedné země. Potvrzuje se tento předpoklad i při analýze vlád v období po roce 1929, nebo vlád vzniklých např. s ropnými šoky?
2. Do analýzy nebylo z různých důvodů zahrnuto přímo období přechodu k demokracii. Přesto, dala by se v tomto období delekovat vyšší četnost úřednických vlád?

Celkově s potěšením konstatuji, že předložená práce dle mého soudu naplňuje všechny běžně sledované standardy u habilitačních prací a doporučuji ji k obhajobě a dalšímu pokračování habilitačního řízení

V Jeruzalémě, dne 13. listopadu 2018

doc. PhDr. Ladislav Cabada, Ph.D.